

KIJK EENS OM JE HEEN:

Petra Sevinga

ZELDZAME HUISDIEREN

Vanaf het moment dat het terrein horende bij kasteel Nienoord door de familie Van Panhuizen aan de gemeente Leek werd verkocht, kunnen bezoekers er op een prettige manier hun vrije tijd doorbrengen. De gemeente wilde de 16e/17e eeuwse bezitting bewust zoveel mogelijk in stijl houden, dus geen (normale) dagrecreatie met patat. Het parkeerterrein is gratis toegankelijk, er is een verzameling rijtuigen bijeengebracht, men kan eten in het Nienoord-kasteel, er is een miniatuur-spoorwegentrajekt buiten aangelegd en binnen is zelfs een miniatuur-landschap met spoorwegen te zien. Verder is er een jeugdparkeertuin dat voor een deel bestaat uit een speeltuin waarin houten speeltuig ipv. plastic staat, gemaakt door WSW-werkers. Het andere deel bestaat uit stallen met koeien, hokken met kippen en

weiland: de kinderboerderij met zeldzame huisdieren.

De kinderboerderij in Leek werkt nauw samen met de Stichting Zeldzame Huisdieren. In 1974 werd er in Groningen een kongres van zoogdierkundigen gehouden. Een Fransman (schapendeskundige) en een Duitser (directeur van een dierentuin in de DDR) wilden daar duidelijk maken dat als je zeldzame huisdieren laat uitsterven je dieren verliest, die om belangrijke redenen behouden moeten blijven. Sietze Bottema en Anneke Clason zijn naar aanleiding hiervan de Stichting Zeldzame Huisdieren in Nederland begonnen. Zij liepen vóór dat kongres al met dergelijke plannen rond en bovendien verdwenen er steeds sneller bepaalde dieren, reden temeer dus om de Stichting op te richten. Ik sprak hierover met Sietze Bottema.

Ekonomische productie is primair

Na de oorlog is men er in de veehouderij toe

overgegaan alleen 'superrassen' te fokken. De rest van de dieren verdwijnt want het gaat in de eerste plaats om de economische productie. Daar is wel een groot nadeel aan. Stel: je fokt een koe die erg veel melk geeft. En met deze koe fok je door. Er blijven dan alleen maar koeien over die familie van elkaar zijn. Een eventuele rot eigenschap hebben ze dan ook állemaal!

Gevechten om getallen spelen de laatste 35 jaar een grote rol: een type kip wat veel eieren legt in een korte tijd, eet veel. Een ander soort kip eet weinig, maar legt dan ook 20 eieren minder.

De dieren worden gefokt om bepaalde eigenschappen: zijn witte eieren 'in de mode' dan alleen maar kippen die witte eieren leggen. Wil men opeens bruine eieren dan moet er snel omgeturnd worden naar een ander soort kippen en de witte eieren-legendende kippen verdwijnen. Hetzelfde zie je bij vet en mager vlees. De economie bepaalt welke dieren blijven bestaan of niet!

Waarom zeldzame huisdieren behouden?

Bottema noemt een aantal redenen waarom het zo belangrijk is dat zeldzame huisdieren moeten blijven. 'Economisch belangrijk: *Op de manier waarop het nu gaat wordt de genetische basis steeds kleiner, terwijl deze juist zo breed mogelijk moet zijn. Je weet immers niet wat de toekomst brengt. Er moet altijd een reserve blijven ivm. bepaalde rot eigenschappen. De vraag kan veranderen: de laatste jaren heeft de ontwikkeling van het natuurbeheer een grote stap genomen. Zo'n 5 jaar geleden kwam er opeens een geweldige vraag naar schapen, omdat men die op de hei nodig had voor een optimale groei. Maar er waren geen schapen meer!* Persoonlijk belangrijk: *De cultuurhistorische reden, een bepaald soort vee hoort bij een bepaald soort*

mensen in een bepaalde omgeving. Dat bepaald voor een deel het karakter van de streek.'

Oude landrassen vind je nu alleen nog bij hobbyisten. De tentoonstellingen die zij houden zijn beslist de moeite van het zien waard.

Wat doet de Stichting?

De Stichting is begonnen met een rapport op te stellen van wat er in Nederland nog over is aan zeldzame rassen. Dan volgt de vraag:

Wat kan je doen om een ras in stand te houden en uit te breiden? 'Voor veel zeldzame rassen zijn klubs opgericht maar voor de meest zeldzame niet'.

Verskillende kinderboerderijen, waaronder Nienoord, hebben vrijwel direkt gereageerd: *'Als we dan toch huisdieren willen, waarom dan geen zeldzame. Wij willen best omturnen'.*

Zo ontstonden samenwerkingen waarin de Stichting vooral de adviserende taak inneemt. Op de boerderijen wordt gefokt, worden dieren en broedeieren verkocht om een grotere verspreiding te bevorderen en de zeldzame huisdieren kunnen er dus ondergebracht en verzorgd worden. Het fokken van paarden gaat soms erg moeilijk door de tegenwerking van het te voeren fokbeleid dat bepaald wordt door eigen stamboeken. De eigenaren daarvan zien het fokken tussen zeldzame huisdieren ook als een concurrent op de markt. Bottema noemt dit kinderachtig. Verder probeert de Stichting de beroepsfokkers zoveel mogelijk te stimuleren, doet veel wetenschappelijk onderzoek en probeert de aandacht op zich te vestigen dmv. tentoonstellingsstands, tv.-uitzendingen etc.

Zeldzame huisdieren in Nienoord

Het eerste zeldzame huisdier op de kinder-

boerderij in Leek was een Lakenvelderkoe: zwarte kop en hals, wit lichaam en zwarte staart. Op het moment zijn er bijna alleen nog maar zeldzame huisdieren. Nienoord heeft van heel Nederland het grootste assortiment, de meest unieke kollektie bij elkaar.

De kinderboerderij wordt onderhouden door vier WSW-werkers. Een van hen, Piet Bos, gaf graag een rondleiding. De verzorging van de zeldzame huisdieren blijkt meer aandacht te vragen dan die van andere huisdieren. *'Je moet voor de dieren zorgen alsof ze van jezelf zijn en dat gebeurt niet altijd'.*

In het zomerseizoen komen in Nienoord zo'n 40/50.000 bezoekers. De opbrengsten zijn dan \pm f. 165.000,—. Het kan allemaal maar net uit. De kinderboerderij zal nooit veel kunnen uitgroeien, want dan wil het treintjescomplex ook wel meer geld om uit te breiden. De boerderij krijgt eigenlijk een verkapte subsidie doordat het personeel door de overheid betaald wordt. Verder springt de gemeente wel eens bij.

Veiling

Ieder jaar in de eerste week van oktober houdt de boerderij een veiling waarop de overtollige dieren verkocht worden. Boeren en hobbyisten zijn trouwe bezoekers. Reden om te kopen is het interessante om aparte, zeldzame dieren te hebben. Op die manier wordt er weer gefokt en verspreid.